

בפתח הקובץ

חוברת זו היא הראשונה בכתב העת **אוריינות ושפה**, היוצא לאור מטעם "האגודה לאוריינות ושפה", המקדמת את חקר שני תחומים אלה באמצעות מפגשים, כנסים ופרסומים חובקי עולם; בין חבריה חוקרים בעלי שם עולמי.

כתב העת מיועד לחוקרים, לסטודנטים, למורים, לקלינאים ולמטפלים, וכן לקובעי המדיניות האחראים לגיבוש תכניות ותכנים בתחום האוריינות והשפה.

כתב העת **אוריינות ושפה** מבקש להציג מחקרים באיכות מדעית-אקדמית גבוהה, שבמרכזם ענייני התפתחות, למידה והוראה בתחומי הקריאה, הכתיבה והשפה בקרב אוכלוסיות רגילות או בקרב בעלי לקויות, ולהוות במה לחוקרים ישראלים שמתמקדים בדוברי עברית או ערבית וכן במערכת החינוך ובחברה בישראל.

המאמרים בכתב העת נוגעים בממשק שבין אוריינות ובין תחומי דעת שונים: פסיכולוגיה, בלשנות, חינוך וסוציולוגיה, והם מבוססים בעיקרם על מחקר אמפירי ואיכותני, וכוללים גם סקירות עיוניות (review articles) וסקירות ספרים הרואים אור בתחומים הנדונים והמשיקים להם.

המאמרים בכתב העת יעסקו אפוא בעיקר בתחומים האלה:

- תהליכי רכישה: ניצני אוריינות, כתיבה וקריאה, שפה ראשונה ושנייה
- אוכלוסיות מיוחדות: בעיות שפה, קשיי כתיבה וקריאה
- השפעות תרבותיות, חברתיות ומשפחתיות על שפה ואוריינות
- שפה דבורה וכתובה, הכתב כמערכת רישום
- פסיכולינגוויסטיקה, נוירולינגוויסטיקה וסוציולינגוויסטיקה
- מחקר בלשני, חקר השיח וחקר העברית והערבית
- תהליכי תיווך של שפה ואוריינות
- אוריינות אקדמית
- טכנולוגיה תומכת אוריינות

אנו מאמינים בהפריה הדדית בין המחקר ובין הפעילות בשדה. ראוי שהשדה ישפיע על נושאי המחקר לענפיו, ובאמצעות המחקר ייבדקו תכניות המוחלות בשפה, יפותחו תכניות ואבחונים ויעודכנו חומרי למידה. השאיפה היא שמערכת החינוך תושפע מממצאי המחקר ותיישמש בעבודה בפועל עם הנמענים, מתוך אמונה שיש באלה כדי לשפר הישגים בשפה הדבורה והכתובה על תפקודיהן השונים. העוסקים בחינוך ובהוראה ייחשפו לגישות חדשות פרי המחקרים העדכניים בתחומם. פרסום הממצאים, כפי שהם נראים בראי המחקר, הם כלי בוחן ומנחה כאחד.

כתב העת **אוריינות ושפה** יעודד את טיפוח האוריינות בגיל הרך, ובכלל זה רכישת קריאה, את טיפוח השפה הדבורה והכתובה ודרכי ההוראה הכוללים ניתוח השיח בכיתה, יחסי גומלין

בין מורה ותלמיד ולמידה בעזרת טכנולוגיות מידע. אנו מזמינים חוקרים לקחת חלק פעיל בעשייה.

בחוברת הזאת באים לידי ביטוי ההיבטים הרחבים והמגוונים של האוריינות והשפה, ומוצגים בה מחקרים העוסקים בתהליכי קריאה והתפתחות שפה באוכלוסיות הנבדלות בשפה, בגיל, במיצב וכן באוכלוסיות בעלות התפתחות תקינה או לקויה.

אתגר גדול הוא לי להיות העורכת הראשונה של כתב עת חשוב זה. במערכת כתב העת קבוצת חוקרים בעלי ניסיון מן השדה ומן המחקר המובילים בתחום האוריינות והשפה. אני מודה לחברי המערכת על הליווי המקצועי, על הידע המעמיק ועל העידוד והתמיכה שתרמו לתהליך התהוותו של כתב העת. תקוותי, שיחד עם חברי המערכת יסתייע בידיי לתרום לעשייה המבורכת של חשובי העושים במלאכה, ושכתב העת הזה יהיה שופר נאמן למאמצייהם, ויהיה בו כדי להשפיע על השיח האורייני בקרב החוקרים וקובעי מדיניות בארץ. העבודות האלה והעתידיות עשויות לקדם פיתוח כלי אבחון וחומרי למידה שתרומתם רבה בעיצוב המדיניות החינוכית בתחום האוריינות והשפה.

אנו מודים לכל המחברים ששלחו מאמרים לכתב העת ולקוראים שהעריכו את המאמרים ולהוצאה לאור. תודה לחיה אלחייני, עורכת הלשון ולצוות עובדי הוצאת אוניברסיטת בר-אילן.

רחל שיף